

Vardm 6/7-95

debatt 17

Villedende informasjon

Av Svein E. B. Thorsen

Jeg vil gjerne at forbrukerombudet skal gjøre kjent sitt syn og gi sine vurderinger angående bruk av akademiske yrkestitler i forbindelse med inserater og kronikker i pressen. Dette kan berøre spørsmål om villedende informasjon og brudd på markedsføringsloven.

Som vi vet er avisene en salgsvare. Innholdet i varen er informasjon og vurdering av informasjon, kommentarer og synspunkter. Avisenes synspunkter kom-

I en større avis (BT 24.5 og 7/6-95) er det to inserat på trykk på kronikkensiden som dreier seg om Norge kapitulerte i juni 1940. Inseratene er titulert høyskolelektor Olav Engen. Høyskolelektoren foretar en sammenlikning mellom Island og Norge og skriver blant annet i første inserat at «hadde noen islendinger begynt å importere våpen for å drive geriljakrig, ville de skyldige ikke bare blitt deportert, men skutt, og det med Folkeretten i ryggen». Som kjent ble Island besatt av engelske og alli-

” Som vi vet er avisene en salgsvare. Innholdet i varen er informasjon og vurdering av informasjon, kommentarer og synspunkter.

Artikkelforfatteren ønsker et svar fra forbrukerombudet angående bruk av akademiske yrkestitler i forbindelse med inserater og kronikker i pressen. (Avisfoto)

mer fram i lederen. Dessuten er valg av reportasjetema, oppslag, overskrifter og redigering, valg av debatt-tema en viktig del av avisens profil og mening. Formann i redaktørforeningen og redaktør i Bergens Tidende, Hans E. Matre, sa en gang til meg: «Vi driver med politikk hver dag». Dette som svar på spørsmål om eventuell politisk styring av debatt-tema. Men han ville imidlertid ikke blande seg konkret bort i dette i avisen, sa han. Dette var litt underlig å høre.

Et annet eksempel kan hentes fra Bergensavisen der debattredaktør Reidar Sakseide og tidligere redaksjonsjef Alex Olsen sa til meg ved visse anledninger at avisen ikke ville kjøre på et spesielt debatt-tema på det nåværende tidspunkt. Det er også mitt inntrykk at tidspunktet for når en debatt absees som avsluttet fra avisens side i for eksempel BT, heller ikke er tilfeldig.

Dette må ansees som avisens rett og som sådan er ytringsfriheten betinget av hva avisen vil fokusere på. Det er ingen ytringsfrihet i seg selv, men en betinget ytringsfrihet, betinget av avisens redaksjonelle linje og den redaksjonsideologien som styrer informasjonsflommen. Selvsagt er det her forskjell på avisene og de personer som stiller med denne avispolitikken der. Det er mitt inntrykk at mindre regionsaviser ofte har en mer «nøytral» holdning og veier ikke stofftilgangen avhengig av hva avisen måtte ønske som debatt-tema eller ei.

De tar imidlertid ofte lokale hensyn og vurderer stoff som kan være interessant å få fram for sine lesere, lokale politikere og Storting. Menningene står for seg. De største avisene profilerer og profilerer fagfolk som uttaler seg om alle verdens ting. Det selger avisene på. En kan hevde at enkelte aviser er et slags «informasjonsministerium» og en katalysator for informasjonshensyn og det stoff som redaksjonen ønsker å fremheve. Dette er i seg selv et debatt-tema i et åpent demokrati.

erte styrker under siste krig. Slik det fremstilles, så var tyskerne i sin fulle rett til å arrestere og skyte motstandsfolk her i Norge, det i henhold til Folkeretten. Han skriver i sitt siste inserat at «Kapitulasjonsavtalen fra juni 1940 avsluttet krigen med Norge, på liknende måte som 2. verdenskrig ble avsluttet fem år senere: Med kapitulasjon, okkupasjon og ingen formell fredsslutning. Da regjering, konge og kronprins ble stuet i en britisk krysser og traktet til England, delvis mot sin vilje, er det ingenting som tyder på at man tenkte på å føre krig». Disse tema er det en storavis som trykker. Det er uenkelig noe underlig at jeg fikk beskjed fra redaksjonen (BT) om at debatten om krigen var slutt, dette i god tid før det nevnte tema kom på trykk. Selv henvendte jeg meg om et tema for å få belyst kvinners krigsinnsats.

Nå er det så at tittelen høyskolelektor i dette tilfellet kan være villedende informasjon for det saken gjelder. For de fleste vil faglige titler skape en viss tyngde. Tittelen høyskolelektor gir skinn av en spesiell faglig status for dette temaet om krigen overfor leserne. Han som står for inseratet er høyskolelektor, underviser i landmåling ved avdeling for konstruksjon og prosess ved Høgskolen i Bergen. Undertegnede kan ikke med den beste vilje se at yrkestittelen høyskolelektor har noen som helst betydning for innholdet i artiklene. Det er innholdets tyngde som burde være avgjørende. Tvert imot er en slik faglig autoritetsbenevnelse egnet til å kaste blår i øynene på folk, særlig yngre mennesker. Dette er villedende da det gir inntrykk av at artiklene og deres innhold er skrevet av en person med spesiell faglig kompetanse. På slikt vis mener jeg at bruk av slik tittel i dette tilfellet er villedende informasjon og markedsføring. Det er dette jeg gjerne vil at forbrukerombudet tar stilling til og hører gjerne forbrukerombudets syn på dette.